

3.2.5 Water

Een evenwichtig, veilig en duurzaam beheer en gebruik van water en wal door het onderhouden van waterassets en het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast waardoor het Amsterdamse watersysteem functioneert en veilig is en een vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.

Wat hebben we bereikt (doelen) en wat hebben wij daarvoor gedaan (activiteiten)?

Capaciteit en budget

In 2022 hebben we vastgesteld dat de uitvoering van watertaken in de stad onder druk staat waardoor wettelijke taken onvoldoende kunnen worden opgepakt. Daarom is er in 2023 extra budget vrijgemaakt uit bestaande middelen om het onderhoud van water aan te pakken. Ten opzichte van 2022 hebben we 2,5 miljoen euro meer gerealiseerd aan het op orde brengen en houden van ons stedelijk water. Gelet op het belang van water voor onze stad hebben we vanaf volgend jaar 2,1 miljoen euro aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit budget loopt in de jaren daarna op tot totaal 7,1 miljoen aan aanvullende middelen.

Uitvoering onderhoud aan water

We hebben in 2023 een grote stap gezet in de uitrol van ons assetmanagement Water in de openbare ruimte. Onze uitvoering buiten is ten opzichte van 2022 verdubbeld. Zo hebben we de jachthaven in Durgerdam op de juiste diepte gebracht en is de natuurvriendelijke oever aan het zwarte pad opgeknapt na klachten van bewoners. We hebben ook de waterbodemplantsoorten natuurspeeltuin natureluur in het Sloterpark opgeknapt.

Zwemwater

Door langdurige overschrijdingen van de gestelde waterkwaliteitseisen is het zwemstrand aan de Sloterplas sinds 2023 geen officiële zwemlocatie meer. Wij willen dit zo snel als mogelijk weer herstellen en zijn een onderzoek gestart naar de oorzaken. We zullen proberen om het strand op de eerst mogelijke datum vanaf 2026 weer als officiële zwemlocatie te laten aanwijzen door de provincie Noord-Holland.

Brandkranen

Jaarlijks willen we de helft van alle brandkranen in onze stad inspecteren op aanwezigheid en functionaliteit. In 2023 is dit niet gelukt en is 60% van het jaarlijkse te inspecteren aantal brandkranen gecontroleerd. We hebben daarom verbeterafspraken gemaakt met de brandweer die de inspecties uitvoert. We hebben afgesproken dat de opgelopen achterstand in de eerste helft van 2024 wordt ingelopen.

Waternetvloot

De laatste jaren loopt de baggeropgave in de binnenstad van Amsterdam terug. Dit komt omdat we in 2006 de rioolwaterzuivering hebben verplaatst, de woonboten hebben aangesloten op het riool en omdat we de grachten daarom minder

doorspoelen. Daardoor is er nu een betere waterkwaliteit en is er minder baggeraanwas. We hebben daarom in 2023 de vloot al ingezet voor andere wettelijke taken zoals afvaltransport over water en onderzoeken of dat ook voor de toekomst toegevoegde waarde heeft. We zullen daarom in 2024 kijken naar de toekomst van de vloot van Waternet en naar de financiering daarvan. Omdat de vloot ook voor en deel wordt ingezet voor taken van het waterschap zullen we ook kijken of de huidige samenwerkingsovereenkomst nog toereikend is.

Varen

Wij hebben in 2023 verdere invulling gegeven aan de uitvoering van de Nota's Varen Deel 1 en 2.

Het aantal vaarbewegingen van de vergunde passagiersvaart is het afgelopen vaarseizoen gestegen ten opzichte van het voorgaande seizoen en is daarmee terug op het niveau van voor de coronapandemie (2018-2019).

Tussen 2018 en 2023 zijn 321 juridische procedures tegen de gemeente ingesteld. Hierin zijn bezwaren en zaken van stadsdelen niet opgenomen. Tot op heden hebben wij 182 procedures afgedaan; 88% hiervan is ongegrond verklaard. Wij hebben als gemeente in dezelfde periode 6 procedures ingesteld.

We zijn gestart met het ontwikkelen van beleid voor recreatievaart en hebben een eerste participatiebijeenkomst gehouden met diverse stakeholders. Hiernaast hebben wij gewerkt aan het realiseren van ligplaatsen passagiersvaart in het Open Havenfront.

We hebben de tarieven precario liggeld voor passagiersvaartuigen geharmoniseerd. De tarieven gaan stapsgewijs omhoog naar € 70 per m² in 2027.

De voorzieningenrechter heeft op 17 maart 2023 geoordeeld dat de door het college vastgestelde verdeelsystematiek voor exclusieve op- en afstapplaatsen niet ongewijzigd kan worden uitgevoerd. Dit vonnis heeft op verzoek van de gemeenteraad geleid tot het invoeren van een stop (pauzeknop) in het beleid passagiersvaartbeleid. Deze geldt voor het op- en afstapbeleid, de start van de verdeelprocedure van ligplaatsvergunningen (uitvoeringsplan ligplaatsen) en de uitgifteronde in 2026. Over de toekomst van het beleid passagiersvaart hebben wij diverse malen bestuurlijk overleg gevoerd met reders.

In 2023 hebben wij de algoritmen die worden ontwikkeld in de Digitale Gracht opgenomen in het openbaar toegankelijke algoritmeregister van de gemeente. Dat maakt het voor iedereen mogelijk om inzicht te krijgen of en hoe besluitvorming binnen de gemeente beïnvloed kan worden door algoritmen.

Doel 2.5.1				
Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.				
Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023

1	Schoonheidsgraad van de grachten (0-10)	7,8	7,0	7,0	7,0
---	---	-----	-----	-----	-----

Doel 2.5.2

We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
2	Tijdige afgifte van nautische kaders ten behoeve van vlot en veilig gebruik van de vaarwegen (binnen 14 dagen na ontvangst van de complete toestemmingsaanvraag)		nieuw	> 90%	> 90%

2.5.1

Drijfvuil verwijderen gebeurt volgens de afgesproken KPI. (Schoonheidsgraad hoger dan 7) Bureau O & S monitort de resultaten en brengt per kwartaal een rapportage uit per wijk over de behaalde resultaten

2.5.2

De weer toenemende drukte in de stad is terug te zien op het water. Dit leidt tot groei van vaarbewegingen en aantal boten en beïnvloedt de leefbaarheid en het stedelijk milieu, de vlotte en veilige doorvaart en de kwaliteit van de grachten als historisch erfgoed. Dit alles maakt de tijdige afgifte van nautische kaders voor een vlot en veilig gebruik van de vaarwegen van belang.

Activiteit 2.5.1.1

We baggeren en verwijderen drijf- en grofvuil uit openbaar water.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
1	Aantal ton verwijderd drijf- en grofvuil uit bevaarbaar water	175	592	350	160
3	Het aantal aanschrijvingen op de wettelijke zorgtaak voor baggeren en schonen		200	200	354

Activiteit 2.5.1.2

We bedienen bruggen en sluizen.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
1	Percentage passages door beroepsvaarders dat plaatsvindt binnen de gestelde termijn	97% (2014)	95%	95%	95%

Activiteit 2.5.1.3

We beheren en onderhouden onze assets (water en civiele constructies).

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
1	Vorderingen op de	16%	NVT	0%	16%

	inventarisatie van stuwen en duikers				
2	Jaarlijks wordt de helft van het areaal aan Brandkranen geïnspecteerd	100%	NVT	100%	60%
3	Versnellen van het herstel van kademuuren (streckende meters per jaar)	-	-	1 brug en 1000 m kademuur	

Activiteit 2.5.2.1

We geven de maximaal beschikbare vergunningen voor de passagiersvaart uit.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
1	We wijzen iedere twee jaar exploitatievergunningen passagiersvaart toe	-	-	Voorbereiding uitgifte 2e tranche	Geen uitvoering aan gegeven. Zie toelichting.
2	We wijzen iedere twee jaar beschikbare ligplaatsvergunningen toe voor het Amsterdamse binnenwater (door programma Varen en door de stadsdelen)	-	-	Voorbereiding toewijzen en uitgeven van ligplaatsvergunningen	Deels uitvoering aan gegeven. Zie toelichting.
3	We verdelen en reguleren het gebruik van de (semi-exclusieve) op- en afstaplocaties op transparante wijze	-	-	Vaststelling van de verdeling van op- en afstapplekken	Geen uitvoering aan gegeven. Zie toelichting.

Activiteit 2.5.2.2

We hebben steeds beter zicht op het gebruik van het binnenwater door middel van de Digitale Gracht.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
1	De Digitale Gracht registreert het aantal passages per rak	-	-	"Actuele monitoring $\geq 90\%$ van de tijd"	$\geq 90\%$ van de tijd
2	Zicht op het aantal pleziervaartuigen op het binnenwater dat beschikt over een geldig vignet	-	-	Jaarlijkse rapportage via de Grachtenmonitor	Rapportage is opgenomen in de Grachtenmonitor 2023

2.5.1.1

De prognose voor verwijderd drijf- en grofvuil valt lager uit omdat de volgende gebeurtenissen niet in de begroting zijn verwerkt:

- De afvalstroom en bijbehorende tonnages verwijderde wrakken en bootjes vallen sinds 2020 onder THOR gemeente Amsterdam;
- Lagere inzet van drijfvuilvisboten;
- Na de coronapandemie is de samenstelling van het verwijderde afval veranderd: er wordt minder grofvuil uit het water gehaald.

Het baggeren in Amsterdam verloopt volgens planning. We werken aan één integraal baggerplan waarin alle baggeractiviteiten voor de komende 15 jaar in

Amsterdam worden geprogrammeerd. Op dat moment hebben we ook inzichtelijk of en in welke mate er sprake is van achterstalligheid. Wij willen het integraal baggerplan medio 2024 vaststellen.

Jaarlijks controleren de drie waterschappen in Amsterdam of wij als eigenaar/gemeente het noodzakelijke onderhoud hebben uitgevoerd om onze wateren vrij te houden van obstakels zoals overmatige plantengroei, zodat de doorstroom niet belemmerd wordt. De controles worden uitgevoerd in november. In 2023 hebben wij 354 aanschrijvingen ontvangen waar het onderhoud niet op tijd was uitgevoerd.

2.5.1.3 <Volgt>

2.5.1.3

Een duiker is een (betonnen) constructie die twee waterlopen aan elkaar verbindt. We hebben onze duikers in stadsdeel Nieuw West geïnspecteerd. Daaruit blijkt dat 99 duikers vol met slib zaten, 12 duikers moeten worden vervangen en 27 duikers nader moeten worden onderzocht. De duikers die vol slib zaten worden dit jaar doorgespoten. De duikers die moeten worden vervangen zijn opgenomen in ons uitvoeringsplan van 2024

We hebben 4971 brandkranen geïnspecteerd op aanwezigheid en functioneren. Dat is minder dan er was afgesproken. We hebben daarom verbeter afspraken gemaakt met de brandweer die deze inspecties uitvoert. De opgelopen achterstand zullen we in de eerste helft van 2024 inhalen. Een deel van onze brandkranen had aandachtspunten. Dat varieerde van het weghalen van begroeiing tot minder toegankelijke brandkranen op bouwterreinen. We hebben de geconstateerde knelpunten na de inspecties opgelost

2.5.2.1

Door toenemende drukte op het water is de groei van de passagiersvaart (maximaal 550 vergunningen) begrensd en zijn exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd omgezet naar bepaalde tijd. Ditzelfde geldt voor ligplaatsvergunningen. Transport over water wordt gestimuleerd (zie onderdeel Logistiek). Specifieke maatregelen zijn ingezet ter bestrijding en voorkoming van overlast op het water. Als gevolg van de ingevoerde stop op onderdelen in het beleid passagiersvaart is niet aan alle indicatoren uitvoering gegeven. Over de toekomst van het beleid passagiersvaart is bestuurlijk overleg geweest met de reders. De gemeenteraad wordt in het eerste kwartaal van 2024 geïnformeerd met een raadsinformatiebrief.

Ad 1 en 3

De voorbereiding uitgifte 2e tranche van exploitatievergunningen en de vaststelling van de verdeling van op- en afstapplaatsen hebben we nog niet opgepakt omdat we een tijdelijke stop hebben in de uitvoering van het beleid passagiersvaart.

Ad 2

De fase van behoud is uitgevoerd. Er zijn 80 aanvragen behandeld. Ligplaatsen waarvan de vergunning afloopt, en die niet in aanmerking komen voor behoud,

worden opnieuw uitgegeven. Deze uitgifte is voorbereid en wordt in 2024 uitgevoerd. Dit vanwege een tijdelijke stop in de uitvoering van het beleid passagiersvaart.

2.5.2.2

Sinds 2021 monitoren we zowel passagiers- als pleziervaart met de Digitale Gracht. In 2022 is het sensorsysteem aangepast voor betrouwbaardere gegevens en is het doorvaartvignet voor pleziervaart ingevoerd. Dit maakt het gebruik van - en de druk op - het binnenwater zichtbaar

Verbonden partijen

Stichting Waternet

Waternet zorgt in opdracht van ons en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) voor schoon en voldoende water. Daarnaast verzorgt Waternet de brugbediening, het nautisch beheer van de hoofdoorvaartroutes (Amstelroute en Kostverlorenvaartroute) en stelt het de Ijsnota op. De voortgang in de governance van Waternet wordt gerapporteerd bij programma 2.7

Havenbedrijf Amsterdam NV/Port of Amsterdam

Port of Amsterdam ontwikkelt, exploiteert en beheert de Amsterdamse havenregio en stimuleert de duurzame economische ontwikkeling in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit alles met een goede balans tussen:

- een gezond financieel rendement.
- een goede kwaliteit van de leefomgeving.
- een brede toegevoegde waarde voor de regio.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) uit.

Financiële toelichting

Programmaon derdeel 2.5 Water	Rekening 2022	Primaire Begroting 2023	Begroting 2023 (Najaarsnota)	Rekening 2023	Vershil Rekening Begroting 2023 (Najaarsnota)
Baten	41,8	4,9	3,9	3,7	-0,2
Lasten	101,5	39,7	56,6	53,4	-3,3
Saldo Baten en Lasten	-59,6	-34,8	-52,7	-49,7	3,0
Onttrekking	0,0	15,7	27,2	24,5	-2,8
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	0,0	15,7	27,2	24,5	-2,8
Totaal Programmaon derdeel 2.5 Water	-59,6	-19,1	-25,5	-25,2	0,3

Het programmaonderdeel heeft ten opzichte van de Najaarsnota 2023 een positief resultaat van € 0,3 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 0,2 miljoen, lagere lasten van € 3,3 miljoen en lagere onttrekkingen aan de reserves van € 2,8 miljoen.

Het positieve resultaat ten opzichte van de Najaarsnota 2023 komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 3,7 miljoen zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot omdat er minder baten uit Binnenhavengeld zijn gerealiseerd. Dit is het gevolg van de korting op het reguliere binnenhavengeldtarief van 70% voor uitstootvrije en hybride vaartuigen (€ 0,2 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 53,4 miljoen zijn € 3,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere lasten door minder baggeren. Na de coronapandemie is de samenstelling van het verwijderde afval veranderd. Daarnaast is de uitvoering van het project Watergang Zwarte Pad en het baggerproject van de jachthaven Durgerdam doorgeschoven naar 2024 (€ 2,5 miljoen).
- Lagere lasten voor de asset Civiele Constructies. Een aantal projecten zit nog in de voorbereidingsfase in plaats van geplande uitvoering in 2023 waardoor de uitvoering verschuift naar 2024. Dit is deels vanwege krapte in eigen capaciteit en op de arbeidsmarkt en beschikbaarheid bouw materiaal. Deels is er expliciet voor gekozen om werk te verschuiven naar aanleiding van afstemming met de omgeving of omdat voor die afstemming meer tijd nodig was. In een aantal gevallen is de doorlooptijd te optimistisch ingeschat en blijkt in de praktijk meer voorbereidingstijd nodig of kost de uitvoering meer tijd dan gedacht (€ 2,3 miljoen).
- Lagere lasten omdat er minder uren zijn besteed aan bezwaar- en beroepszaken (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten vanwege personele en materiële kosten voor de doorontwikkeling van de ICT-systemen van de nautische keten. Deze overschrijding is gedekt vanuit de frictiereserve (€ 0,5 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,6 miljoen).

Reserves

Onttrekkingen reserves

- De onttrekking aan de reserve Programma Stadsbehoud is € 3,0 miljoen lager dan begroot. Dit komt door per saldo lagere lasten die in de programmaonderdelen verder worden toegelicht.
- De onttrekking aan de reserve Achterstallig Onderhoud, Openbare Ruimte & groen is € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door per saldo lagere lasten die in de programmaonderdelen verder worden toegelicht.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen).

Toevoegingen reserves

Er zijn geen toevoegingen aan de reserves in dit programmaonderdeel.

Risicobeheersing

Actuele risico's	Maatregelen
1. Gevolgen van juridische procedures inzake de uitvoering van vastgesteld beleid uit de Nota's Varen Deel 1 en 2.	Er wordt rekening gehouden met extra inzet van juristen.
2. Er is onvoldoende vaarwater beschikbaar voor de gewenste groei van transport over water en andere gebruikers.	Er is een dynamisch model in ontwikkeling om een zorgvuldige inschatting te kunnen maken van capaciteit vaarwegennetwerk en de vrije ruimte hierbinnen.

Beleidskaders

- De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000) gaat over het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa. Voldoen aan de KRW-richtlijn is een gezamenlijke opgave voor overheden. Wij zijn verantwoordelijk voor het nemen van-, of helpen bij maatregelen vanuit onze eigen taken en verantwoordelijkheden (beheer openbare ruimte, gemeentelijke watertaken, drinkwatertaken en als eigenaar). De doelen en maatregelen van alle partijen worden opgenomen in de Stroomgebiedbeheerplannen. Deze plannen worden iedere 6 jaar geactualiseerd. Begin 2022 is het derde Stroomgebiedbeheerplan vastgesteld voor de periode 2022-2027. Uiterlijk in 2027 moeten we voldoen aan de doelen van de KRW-richtlijn.
- Met de Nota's Varen Deel 1 (2019) en Deel 2 (2020) geeft het bestuur kaders voor een evenwichtig, veilig en duurzaam gebruik water en wal door het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast, waarbij de vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.
- Watervisie Amsterdam 2040 (2016). De Watervisie is een structuurvisie uitwerking en geeft een ruimtelijk-economisch toekomstbeeld van het gebruik van het water in 2040 met een Uitvoeringsagenda 2018.
- Het Actieplan Schone Lucht (2019) werkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het richt zich op het uitstootvrij maken van het verkeer in de stad en het beperken van de uitstoot van andere bronnen. Daarmee behalen we de WHO-advieswaarden voor schone lucht, uiterlijk in 2030. Deze doelstelling gaat verder dan de door de Europese Unie gestelde normen voor luchtkwaliteit.
- Het Deltaprogramma Nederland. In het kader van het Deltaprogramma heeft Amsterdam, in samenwerking met partneroverheden in de regio, de Deltastrategie Regio Amsterdam opgesteld. De gemeente Amsterdam heeft de Intentieverklaring Ruimtelijke Adaptatie ondertekend die is voortgekomen uit de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie. Aanvullend daarop is er voor Rainproof nog een regionale intentieverklaring opgesteld. De deltabeslissingen uit het nationale Deltaprogramma zijn vastgelegd in het Nationaal Waterplan (NWP). De acties voor de gemeente zijn vastgelegd in de Agenda Duurzaam Amsterdam.

- Het Nationaal bestuursakkoord Water. De bezuinigingen van de overheid zijn voor de watersector vastgelegd in het Bestuursakkoord Water (BAW 2011). Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben hierin afspraken gemaakt om Nederland, met minder kosten en bestuurlijke drukte, de komende jaren droog en veilig te houden.
- Strategische Bedrijfsvisie Haven (looptijd twaalf jaar) en het Strategisch Plan (looptijd vier jaar). In de statuten is bepaald dat het Havenbedrijf deze plannen opstelt, waarna deze voor wensen en bedenkingen worden aangeboden aan college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad. In 2015 is de Visie 2030 in raad en college behandeld. Het Strategisch Plan 2017-2021 is op 13 juni 2017 vastgesteld.